

CZU: 343.18 (478)

RĂSPUNDEREA PENALĂ A JUDECĂTORULUI PENTRU UNELE INFRAȚIUNI DE SERVICIU

Daniela COZMA,

doctorandă, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice

Articolul cuprinde un studiu asupra problemei răspunderii penale a judecătorilor pentru infracțiuni de serviciu. Accentul principal este pus pe asemenea infracțiuni precum abuzul în serviciu, neglijența în serviciu, divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice. O atenție distinctă se acordă caracterizării componentei de infracțiune reglementată în art. 301 din NCP – Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane.

Cuvinte-cheie: judecător, răspundere penală, infracțiuni de serviciu, abuz în serviciu, neglijență în serviciu, folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane.

CRIMINAL LIABILITY OF THE JUDGE FOR SOME SERVICE CRIMES

Daniela COZMA,

PhD, Institute for Legal, Political and Sociological Research

The article includes a study on the issue of criminal liability of judges for offenses. The main focus is on offenses of abuse of service, negligence in service, disclosure of secret or non-public classified information. A distinct attention is given to the characterization of the crime component regulated in art. 301 of the NCP - Use the function for favoring certain persons.

Keywords: judge, criminal liability, service offenses, abuse of service, negligence in service, use of the function for favoring certain persons.

Introducere. După cum am constatat cu ocazia unui alt demers științific, răspunderea penală a magistratului, potrivit legii, este posibilă în trei ipostaze [7, p. 90]:

- răspunderea penală în calitate de persoană fizică;
- răspunderea penală în calitate de funcționar public;
- răspunderea penală în calitate de judecător.

În primul caz, magistratul în calitate de persoană fizică, cetățean, subiect de drept este pasibil de răspundere penală pentru comiterea oricărei fapte incriminate de legea penală.

În al doilea caz, magistratul, exercitând o funcție publică și fiind deci un funcționar public în cadrul sistemului judecătoresc ca serviciu public [8, p. 41], este pasibil de răspundere penală pentru faptele interzise de legea penală săvârșite în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea.

În al treilea caz, magistratul va răspunde penal și pentru faptele expres prevăzute de legea penală ca fiind comise de judecători, grupate în textul Legii penale în categoria specială a infracțiunilor contra înfăptuirii justiției (Titlul IV din Partea Specială a *Noului Cod Penal* al României [19] (în conti-

nuare NCP) și Capitolul XV din Partea Specială a *Codului penal* al Republicii Moldova [5]).

Scopul studiului. Dat fiind faptul că problema răspunderii penale a magistratilor în calitate de judecător am dezvoltat-o cu ocazia unui alt demers științific, în cele ce urmează, ne vom axa în special pe răspunderea acestor subiecți pentru infracțiunile de serviciu, punând un accent deosebit pe asemenea infracțiuni precum abuzul în serviciu, neglijența în serviciu, divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice. O atenție distinctă vom acorda caracterizării componentei de infracțiune reglementată în art. 301 din NCP – Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane.

Rezultate obținute și discuții. Într-o prezentare succintă a condițiilor răspunderii funcționarului se poate aprecia că răspunderea persoanei fizice, în general, care prin numire, a devenit funcționar public, este determinată de funcția publică. În alți termeni, se poate vorbi despre o răspundere juridică a funcționarilor publici numai în cazul încălcării de către aceștia a normelor juridice, în calitatea lor de funcționari, ori în raport de funcția pe care o dețin [11, p. 88-89].

În ceea ce privește răspunderea penală a celui care îndeplinește o funcție publică, ca formă a răspunderii juridice, precizăm că aceasta intervine în ipoteza în care funcționarul public a săvârșit o infracțiune în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea [11, p. 89].

În general, răspunderea penală a funcționarului public este o răspundere penală cu subiect activ calificat, ale cărei caracteristici sunt expres definite de legislația penală. Cu toate acestea, funcționarul public poate săvârși o serie de infracțiuni care, deși nu sunt specifice activității sale, se regăsesc adesea fie în mod autonom, fie în concurs cu infracțiuni de serviciu sau infracțiuni de corupție [18, p. 204].

Instituția juridică în cauză este aplicabilă și categoriei profesionale a *magistraților/ judecătorilor*, chiar dacă ei sunt cei care aplică legea, întrucât într-un stat de drept, magistrații nu au o imunitate absolută atunci când încalcă obligațiile de serviciu ce derivă din lege, Constituție ori regulamente și care se circumscriu funcției pe care o ocupă. Pentru modul în care își exercită atribuțiile specifice funcției și îndeplinește obligațiile ce derivă din aceasta, magistratul va răspunde în una

dintre modalitățile prevăzute de lege (penal, civil, disciplinar sau moral) [11, p. 89].

Specific pentru categoria magistraților este faptul că, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în legătură cu exercitarea funcției sau prin abatere de la anumite norme care nu au o legătură directă, nemijlocită cu funcția, pot pune sub semnul îndoielii prestigiul funcției de judecător și al corpului magistraților din care fac parte.

Magistratul nu poate fi considerat un subiect de drept penal fără a ține seama de funcția sa, fără a face referiri la statutul său. Cunoașterea statutului profesional al autorului infracțiunii nu prezintă interes, însă faptul că el exercită o funcție, ca participant la gestionarea afacerilor publice are o mare însemnătate la stabilirea răspunderii magistratului [11, p. 71].

Evoluția dreptului în timp a dus și la o schimbare a viziunii privind sancțiunile aplicate magistraților, care în trecut erau mai drastice (sanționarea pecuniară, pedepse corporale, recunoașterea publică a vinei, pedeapsa cu moartea), tocmai pentru percepția actului emis de magistrat, care, de multe ori, era asimilabil actului divin, iar o nedreptate din partea celui investit cu această putere era greu de acceptat [11, p. 71].

Justiția ca serviciu public. Referindu-ne nemijlocit la categoria *infracțiunilor de serviciu*, precizăm că ea include atât infracțiuni care pot fi săvârșite de orice persoană, cât și infracțiuni al căror subiect nu poate fi decât o persoană ce trebuie să îndeplinească o condiție specială, aceea de funcționar public [11, p. 81]. Pentru cunoașterea acestor infracțiuni sunt relevante noțiunile de *serviciu public* și *funcție publică*.

Considerat de doctrină ca „un organism social constituit esențialmente dintr-un ansamblu de servicii publice”, statul înființează o multitudine de servicii și anume [21, p. 4]:

- pentru adoptarea normelor juridice general obligatorii, care să reglementeze în mod uniform, la nivelul întregii țări, raporturile sociale care apar între membrii societății – *serviciul public de legiferare*, încredonțat Parlamentului;

- pentru a soluționa, cu putere de adevăr legal, conflictele juridice care apar între membrii societății, precum și pentru a pedepsi pe cei care încalcă

legea – *serviciul public judiciar*, format din sistemul instanțelor judecătorești;

- pentru a realiza atribuțiile statului în domeniul executării legilor și a hotărârilor judecătorești, precum și pentru asigurarea ordinii publice în stat, paza granițelor țării și siguranța statului, satisfacerea intereselor de instruire, cultură și sănătate ale populației și asigurarea condițiilor materiale de viață – *serviciul publice administrative*.

După cum se știe, în doctrină, justiția este definită sub două aspecte, mai întâi ca „totalitatea organelor de jurisdicție într-un stat” și apoi ca „dreptate, echitate”, interpretare însușită de literatura de specialitate care definește justiția ca „sistemul instituțiilor judecătorești și activitatea de soluționare a proceselor civile, administrative, comerciale, penale, de muncă etc., de aplicare de sancțiuni, de restabilire a drepturilor și intereselor legitime încălcate” [6, p. 265].

Justiția nu trebuie considerată doar o autoritate, o putere, ea este și un *serviciu public* [11, p. 83], atribut al justiției ce rezultă expres din dispozițiile art. 5 din *Legea României nr. 304/2004 privind organizarea judiciară*, modificată și republicată [16].

Scopul urmărit de justiție, ca serviciu public, este de a aduce justiția mai aproape de cetățean prin crearea unor condiții care să faciliteze beneficiarului actului de justiție, accesul la instanță și la serviciile auxiliare.

Funcția pe care magistratul o îndeplinește nu trebuie să-l situeze deasupra societății, ci în mijlocul ei, acesta trebuie să cunoască realitățile sociale și impactul hotărârilor sale asupra cetățeanului, serviciile sale fiind în interesul societății și al cetățenilor. Prin realizarea comunicării între cetățean și cei care înfăptuiesc justiția, cu respectarea principiilor care guvernează activitatea judiciară desfășurată de magistrați, justiția își îndeplinește rolul de serviciu public, iar încrederea în sistemul judiciar ar fi alta [11, p. 83].

Judecătorii pot avea calitatea de funcționar public în accepțiunea legii penale, în cazul în care săvârșesc infracțiuni în exercitarea atribuțiilor de serviciu ce au legătură cu exercitarea acestora [20, p. 38].

Categoria infracțiunilor de serviciu. Privite în ansamblu, infracțiunile din această categorie sunt reglementate

în Capitolul II din Titlul V al *Noului Cod Penal al României* [19], după cum urmează:

- art. 295 – *Delapidarea*;
- art. 296 – *Purtarea abuzivă*;
- art. 297 – *Abuzul în serviciu*;
- art. 298 – *Neglijența în serviciu*;
- art. 299 – *Folosirea abuzivă a funcției în scop sexual*;
- art. 300 – *Uzurparea funcției*;
- art. 301 – *Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane*;
- art. 302 – *Violarea secretului corespondenței*;
- art. 303 – *Divulgarea informațiilor secrete de stat*;
- art. 304 – *Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice*;
- art. 305 – *Neglijența în păstrarea informațiilor*;
- art. 306 – *Obținerea ilegală de fonduri*;
- art. 307 – *Deturnarea de fonduri*.

Potrivit cercetătorilor [20, p. 38], cele mai des întâlnite infracțiuni în practica judiciară, pentru comiterea cărora sunt atrași la răspundere judecătorii, sunt infracțiunile de abuz în serviciu, neglijență în serviciu și divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice. Respectiv, în continuare, ne vom opri succint la caracterizarea acestora.

Infracțiunea de abuz în serviciu. Infracțiunea de abuz în serviciu este prevăzută de art. 297 din NCP și constă în: „(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau juridice. (2) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, îngreudește exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe teme de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boala cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA.” [3, p. 469].

În ceea ce privește îndeplinirea calității de subiect activ al judecătorului în cazul infracțiunii analizate și, totodată, angajarea răspunderii penale a acestuia, practica judiciară a adus o serie de nuanțări. Astfel, pentru angajarea

răspunderii penale a unui magistrat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, este necesară „stabilirea culpei penale prin exercitarea atribuțiilor în mod abuziv, cu rea-credință, prin care se urmărește deliberat pronunțarea unei hotărâri contrare realității și, deci, cu intenție, încă de la începutul procesului se urmărește adoptarea unei soluții favorabile unei părți, cu denaturarea vădită a stării de fapt” [22, p. 169].

În opinia cercetătorilor [20, p. 39], răspunderea penală a judecătorului, poate fi angajată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, doar atunci când magistratul încalcă cu intenție directă sau indirectă normele materiale sau procedurale aplicabile în cauza pe care o instrumentează sau o judecă, urmărind totodată vătămarea drepturilor sau intereselor unei părți. Totodată, nu poate fi angajată răspunderea unui magistrat, în situația în care normele materiale sau procedurale aplicabile într-o anumită speță, nu au un conținut clar, fiind susceptibile de diferite interpretări, din prisma faptului că în această situație nu poate fi reținută intenția directă sau indirectă a făptuitorului.

După cum se știe, judecătorii au obligația ca în activitatea lor să respecte îndatoririle de serviciu prevăzute de legi și regulamente, precum și anumite atribuții cu caracter administrativ prevăzute de regulamente sau dispuse în condițiile legii de către conducătorul instanței. În acest sens, în doctrină se susține că neîndeplinirea sau îndeplinirea în mod defectuos a unor atribuții cu caracter administrativ nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu pentru următoarele considerente. În primul rând, infracțiunea de abuz în serviciu este o infracțiune de rezultat, care constă în producerea unei pagube ori vătămare a drepturilor sau intereselor unei persoane fizice sau a unei persoane juridice, rezultat care este foarte greu de imaginat în ipoteza neîndeplinirii sau îndeplinirii în mod defectuos a unei îndatoriri cu caracter administrativ. În al doilea rând, o asemenea faptă poate întruni elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. m) din *Legea nr. 303 din anul 2004*, republicată și cu completările ulterioare, *privind statutul judecătorilor și procurorilor* [15]. Astfel, încadrarea

unei astfel de fapte în sfera ilicitului penal ar fi excesivă, și, totodată, ar putea conduce, în mod indirect, la afectarea independenței și imparțialității judecătorilor [20, p. 40].

Potrivit art. 99 lit. t) din *Legea 303 din anul 2004*, republicată și cu completările ulterioare, *privind statutul judecătorilor și procurorilor*, „exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență” constituie abatere disciplinară. Totodată, potrivit art. 99¹ alin. (1) din aceeași lege „există rea-credință atunci când judecătorul (...) încalcă cu știință normele de drept material sau procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane.” Din analiza textelor enunțate mai sus, rezultă că elementul material al abaterii disciplinare constă în îndeplinirea în mod defectuos a unui act ce intră în atribuțiile de serviciu ale judecătorului.

Din perspectiva dată, se poate ridica problema dacă un judecător răspunde atât penal pentru infracțiunea de abuz în serviciu, cât și disciplinar sub aspectul săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t) din *Legea nr. 303 din anul 2004*, pentru aceeași faptă. Cercetătorii susțin pe bună dreptate că răspunsul la această problemă este unul negativ, în sensul că nu poate exista un concurs ideal între infracțiunea de abuz în serviciu și abaterea disciplinară amintită mai sus [20, p. 40-41]. Distincția dintre cele două forme de răspundere, ar trebui făcută după urmarea imediată a faptei. Astfel, în situația în care prin fapta sa, judecătorul în exercitarea atribuțiilor de serviciu a îndeplinit în mod defectuos un act prin care a adus o atingere gravă drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane ar trebui angajată răspunderea penală sub aspectul săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, iar în ipoteza în care prin aceeași faptă a fost adusă o atingere de o intensitate mai mică sau medie a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane trebuie antrenată numai răspunderea disciplinară.

Infracțiunea de neglijență în serviciu. Este prevăzută de dispozițiile art. 298 din NCP și constă în „încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei

persoane fizice sau ale unei persoane juridice”. Raportată la dispozițiile art. 175 alin. (1) din NCP, infracțiunea de neglijență în serviciu poate fi săvârșită și de un judecător.

În esență, răspunderea penală a unui judecător, poate fi angajată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de neglijență în serviciu, atunci când acesta în cauzele pe care le instrumentează sau le soluționează, nesocotește din culpă, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil, normele de drept material ori procesual aplicabile în respectivul dosar, cauzând o pagubă ori o vătămare a intereselor sau a drepturilor unei părți. Cu toate acestea însă, nu poate fi angajată răspunderea unui magistrat, în situația în care normele materiale sau procedurale aplicabile într-o anumită speță, nu au un conținut clar, fiind susceptibile de diferite interpretări, din prisma faptului că în această situație nu poate fi reținută o culpă procesuală, nescuzabilă [20, p. 42].

Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice. Infracțiunea dată este prevăzută la art. 304 din NCP și constă într-o variantă de bază, o variantă atenuată și o variantă agravată. Având în vedere că în exercitarea atribuțiilor de serviciu judecătorii intră în mod frecvent în contact cu informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicului, se apreciază că și aceștia pot avea calitatea de subiect activ al acestei infracțiuni. Spre exemplu, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii analizate fapta judecătorului de a anunța o persoană cu privire la faptul că a fost încuviințat procedeu probatoriu a interceptării comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță față de aceasta [20, p. 44].

Potrivit art. 99 lit. j) din *Legea nr. 303 din anul 2004*, „nerespectarea confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații” constituie abatere disciplinară. Din analiza textului enunțat, se poate observa o oarecare identitate între elementul material al abaterii disciplinare și a infracțiunii de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice. Astfel, ca și în cazul precedent, se poate ridica problema dacă un judecător răspunde atât penal pentru infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice, cât și dis-

ciplinar sub aspectul săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. j) teza a II-a din *Legea nr. 303 din anul 2004*, pentru aceeași faptă. Și de această dată, răspunsul cercetătorilor la această problemă este unul negativ, în sensul că nu poate exista un concurs ideal între infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice și abaterea disciplinară amintită mai sus. Distanța dintre cele două forme de răspundere, trebuie făcută după urmarea imediată a faptei. Deci, în situația în care prin fapta sa, judecătorul a divulgat, fără drept, informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de care a luat cunoștință datorită atribuțiilor de serviciu, prin care au fost afectate în mod grav interesele sau activitatea unei persoane, acesta va răspunde din punct de vedere penal. În ipoteza în care prin fapta descrisă mai sus, nu au fost afectate interesele sau activitatea unei persoane, judecătorul va răspunde disciplinar [20, p. 44].

Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane. Infracțiunea este prevăzută în art. 301 din NCP, potrivit căruia: „(1) *Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.* (2) *Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații: a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative; b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.*”

Dată fiind importanța deosebită a acestei fapte penale, în cele ce urmează ne vom opri mai detaliat asupra caracterizării sale.

Obiectul juridic principal al infracțiunii îl reprezintă relațiile sociale privind integritatea conduitei funcționarului public (sau a persoanei similare) în exercitarea atribuțiilor de serviciu, relații care presupun și abținerea acestuia de la luarea oricărei decizii de natură să-i confere (ori unei terțe persoane), un avantaj material.

Este exclusă astfel, favorizarea rudelor sau afinilor în grad prohibit.

Obiectul juridic secundar este reprezentat de relațiile sociale privind protejarea calității serviciilor oferite de administrație, prevenirea conflictelor de interese, garantarea independenței și imparțialității funcționarilor.

Prin incriminarea faptei s-a urmărit ocrotirea relațiilor sociale referitoare la apărarea intereselor legale ale persoanelor fizice sau juridice împotriva intereselor ilicite ale funcționarului public [17, p. 126].

Infracțiunea nu are *obiect material*. Fapta incriminată se referă la conduita funcționarului public în exercitarea atribuțiilor de serviciu, eventualele bunuri, obținute drept folos patrimonial, reprezentând *produsul infracțiunii*.

Subiectul activ al infracțiunii este calificat prin calitatea de *funcționar public*, în accepțiunea art. 175 CPR, conform căruia, *funcționar public este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără remunerație: a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești* Prin urmare, subiecți ai acestei infracțiuni pot fi și magistrații (judecătorii), practica judiciară atestând cazuri concrete de atragere la răspundere a acestor subiecte pentru comiterea unor asemenea infracțiuni.

Subiect pasiv al infracțiunii de conflict de interese este statul, ca titular al valorilor sociale protejate, reprezentate de autoritatea, instituția publică, o altă persoană juridică publică sau o altă persoană juridică.

Potrivit unor autori, conflictul de interese are și un *subiect pasiv secundar*, reprezentat de persoana juridică sau persoana fizică care avea vocația să obțină folosul patrimonial obținut în mod ilegal de funcționarul public, membrii familiei sale ori alte persoane prevăzute de lege [13, p. 81-83].

Latura obiectivă. Elementul material al laturii obiective, anterior modificării, era realizat prin două acțiuni alternative: „a îndeplinit un act” ori „a participat la luarea unei decizii” [12, p. 270]. La moment, acest element presupune doar „îndeplinirea unui act”.

Termenul de *act* este folosit în incriminarea infracțiunii de conflict de interese în sensul de operație care trebuie

efectuată de funcționarul public, conform atribuțiilor acestuia de serviciu, și poate consta în întocmirea unui înscris, în elaborarea unor acte juridice, efectuarea unei constatări cu efecte juridice și alte operații date în competența unui serviciu al persoanei juridice de drept public.

Legea nu cere ca îndeplinirea unui act să fie defectuoasă, astfel încât pentru incidența textului analizat este suficient ca autorul să acționeze conform atribuțiilor de serviciu [9, p. 440]. În ipoteza în care acest act este realizat cu încălcarea dispozițiilor legale sau a atribuțiilor de serviciu, pe lângă conflictul de interese se va reține și acea faptă abuzivă (de exemplu, abuz în serviciu, fals intelectual etc.), dacă sunt întrunite și celelalte condiții prevăzute pentru infracțiunea concurentă [4, p. 26].

Alături de efectuarea actului sau de participare la luarea unei decizii sau în exercitarea atribuțiilor de serviciu, *condițiile cumulative* ce trebuie îndeplinite pentru existența elementului material sunt: realizarea unui folos patrimonial; acest folos să fie al făptuitorului, al soțului său, al unei rude sau afin până la gradul II inclusiv [14, p. 34].

Prin „folos patrimonial” se înțelege orice fel de avantaj patrimonial (de ex., bunuri, împrumuturi, premii, prestări de servicii gratuite, promovarea în servicii). Norma de incriminare nu cere ca folosul să fie unul injust (de pildă, persoana angajată să nu existe, angajatul să nu fi prestat activități remunerate), ci numai ca acesta să fi fost efectiv obținut printr-o procedură favorizantă. Deci, pentru existența infracțiunii de conflict de interese este suficient ca acțiunile inculpatului să fi produs un folos material provenit din fondurile publice pentru rudele apropiate.

Norma de incriminare impune atât natura folosului, ce trebuie să fie exclusiv de natură patrimonială (material), cât și beneficiarul folosului, care trebuie să fie una dintre persoanele arătate în textul de lege. Prin urmare, prin comiterea faptei nu este necesar să se producă o vătămare a intereselor persoanei juridice ori autorității respective, ci este suficient ca actul material să fi produs un folos celui în favoarea căruia se acționează.

Urmarea imediată a săvârșirii infracțiunii de conflict de interese con-

stă în afectarea relațiilor de serviciu și crearea unei stări de pericol pentru îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor de serviciu în cadrul unei autorități publice, instituții publice sau altă persoană juridică de interes public. Starea de pericol se realizează prin îndeplinirea de către funcționarul public a unor acte care facilitează obținerea unui folos patrimonial pentru sine sau pentru o persoană cu care făptuitorul se află într-o relație specială prevăzută în textul legal.

Prin urmare, infracțiunea nu este una de rezultat, ci de *pericol*, prin faptul că, urmare a comiterii unei asemenea infracțiuni, se instaurează neîncrederea în obiectivitatea și imparțialitatea funcționarului public, există suspiciunea de fraudă, se decredibilizează instituția pentru incapacitatea de a selecta cu rigoare persoana funcționarului public, în care cetățeanul să aibă deplină încredere, iar actele și deciziile acestuia trebuie să fie primite fără îndoială și rezerve [14, p. 36; 1, p. 464].

Latura subiectivă. Forma de vinovăție (*elementul subiectiv*) impusă de norma de incriminare a conflictului de interese este intenția directă sau indirectă [2, p. 340]. Prin urmare, făptuitorul trebuie să cunoască: că prin îndeplinirea actului el sau altă persoană obține un folos patrimonial; că beneficiarul folosului patrimonial face parte din una dintre categoriile prevăzute de lege; că prin acțiunea sa sunt afectate relațiile de serviciu și bunul mers al autorității publice pe care o reprezintă și, respectiv, trebuie să urmărească sau să accepte producerea acestui rezultat.

Pe de altă parte, în lege nu se prevede existența vreunui mobil sau scop special care să fi stat la baza activităților interzise, dar acestea pot să contribuie la individualizarea pedepsei aplicate făptuitorului.

Într-o altă ordine de idei, trebuie menționat că întrucât infracțiunea analizată este una intenționată, *actele pregătitoare* sunt posibile, dar nu se pedepsesc. De asemenea, *tentativa* este posibilă, dar legiuitorul nu a incriminat-o, prin urmare, nu este sancționată.

Infracțiunea se *consumă* în momentul obținerii folosului patrimonial de către una dintre persoanele prevăzute de lege, după ce anterior subiectul activ a săvârșit una dintre acțiunile alternative interzise [14, p. 45]. Într-o

altă opinie, consumarea infracțiunii are loc atunci când a fost săvârșit elementul material al laturii obiective și, determinat de acesta, a survenit urmarea imediată [10, p. 179]. Infracțiunea poate fi săvârșită printr-un singur fapt (o singură acțiune), dar și prin fapte repetate. Dacă funcționarul public comite mai multe acte, în timp se poate realiza un *concurș omogen de infracțiuni* sau o *infracțiune continuată* (când autorul a acționat în virtutea aceleiași rezoluții infracționale) [14, p. 45].

Generalizând asupra celor studiate, și mai ales asupra ultimei infracțiuni (numite anterior conflict de interese) subliniem că incriminarea conflictului de interese este una binevenită, mai ales din perspectiva impactului său preventiv asupra activității funcționarilor publici, inclusiv, judecători. Sub acest aspect, însăși existența incriminării este de natură să prevină alte fapte ilegale pe care ar putea să le comită acești subiecți, cum ar fi abuzuri în serviciu, acte de corupție etc. Pe de altă parte, pedepsirea penală a faptei analizate este de natură să consolideze considerabil integritatea, imparțialitatea și chiar independența corpului de funcționari, implicit de judecători.

Literatura

1. Bogdan S., Șerban D.A., Zlati G. *Noul Cod penal. Partea specială*. București: Universul Juridic, 2014.
2. Boroș A. *Drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2008
3. Boroș Al. *Drept Penal. Partea Specială*. București: Ed. C.H.Beck, 2014.
4. Chirilă A. *Conflictul de interese. Implicații juridice administrative și penale*. În: Revista Transilvană de Științe Administrative, 2010, nr. 3 (27).
5. *Codul penal al Republicii Moldova* nr. 985 din 18.04.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74 (cu modificări și completări pînă la 24.05.2018).
6. Constantinescu M., Iorgovan A., Muraru I., Tănăsescu E.S. *Constituția României, revizuită – comentarii și explicații*. București: All Beck, 2004.
7. Cozma D. *Răspunderea penală a judecătorilor pentru infracțiuni contra justiției*. În: Revista științifică internațională „Supremația dreptului”, Ucraina, 2018, nr. 3.
8. Cozma D. *Unele reflecții asupra statutului de funcționar public al magistratului*. În: *Legea și Viața*, 2017, nr. 6.
9. Diaconescu G., Duvac C. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2009.
10. Diaconescu H. *Infracțiuni de*

corupție și de serviciu. București: C.H. Beck, 2017.

11. Dragomir F. *Răspunderea penală a magistratului*. București: C.H. Beck, 2011.

12. Hărăstășanu A. *Drept penal. Partea specială. Examinare comparativă Codul penal – Noul Cod penal*. București: Universul Juridic, 2012.

13. Jurj-Tudoran R. *Infracțiunea de conflict de interese – teorie și practică judiciară*. În: Pro Lege, 2016, nr. 3.

14. Lazăr A. *Conflictul de interese: teorie și jurisprudență. Studii de drept comparat*. București: Universul Juridic, 2016.

15. *Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor*. Republicată în în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005; actualizată în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la 16 ianuarie 2009.

16. *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară*, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005.

17. Măgureanu I. *Conflictul de interese*. În: Revista de Drept Penal, 2007, nr. 2.

18. Mocanu-Suciu A. *Răspunderea funcționarilor publici*. București: C.H. Beck, 2015.

19. *Noul Cod Penal al României* (Legea nr. 286/2009). În: Monitorul Oficial al României nr. 510 din 24 iulie 2009. În vigoare de la 1 februarie 2014.

20. Porof Al. *Răspunderea juridică a magistratului în context național și european – Rezumat*. Coordonator: prof. univ. dr. Al. Boroș. București, 2016. [resurs electronic]: http://www.utm.ro/wp-content/uploads/2016/09/Rezumat_teza_doctorat_Porof_Alexandru.pdf.

21. Prisăcaru V.I. *Funcționarii publici*. București: All Beck, 2004..

22. Văduva V. *Infracțiuni de abuz și neglijență în serviciu. Practică Judiciară*. București: Ed. Hamangiu, 2012.

INFORMAȚIE DESPRE AUTOR

Daniela COZMA,
personal de specialitate juridică
asimilat judecătorilor și procurorilor
la Inspekția Judiciară în cadrul
Consiliului Superior al Magistraturii,
București – România,
doctorandă, Institutul de Cercetări
Juridice, Politice și Sociologice

Legal professional staff assimilated to
judges and prosecutors
at the Judicial Inspection within the
Superior Council of Magistracy,
Bucharest - Romania
PhD student, Institute for Legal
and Political Research, Republic of
Moldova
e-mail: dannyelle27@yahoo.com.